

Konferencja „Domain ontologies and beyond”, Münster, 7–9 września 2022 roku

W dniach 7–9 września 2022 r. w znajdującym się na terenie kampusu Westfälische Wilhelms-Universität Münster gmachu zwanym Fürstenberghaus odbyła się konferencja pt. „Domain ontologies and beyond”. Było to podsumowanie projektu „Historical Ontology of Urban Space”, finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (numer projektu PPI/APM/2019/1/00053/U/00001) i realizowanego pod kierunkiem Wiesławy Duży w Instytucie Historii im. T. Manteuffla Polskiej Akademii Nauk. Współorganizatorem spotkania był Institut für vergleichende Städtegeschichte z Münster.

Obrady naukowe poprzedziło uroczyste przyjęcie gości w ratuszu miejskim w Münster – miejscu podpisania pokoju westfalskiego. Przedstawicielka miasta, wiceburmistrzynie Angela Stähler, w historycznej sali ratusza naszkicowała pokrótce dzieje miasta i jego rolę jako miejsca negocjacji traktatów pokojowych kończących wojnę trzydziestoletnią w 1648 r. Po krótkich przemowach w sali obrad, wygłoszonych przez Wiesławę Duży oraz przez Daniela Stracke, uczestnicy wydarzenia przeszli do Fürstenberghaus, aby rozpocząć naukową część konferencji. Poza zgromadzoną na sali publicznością w spotkaniu uczestniczyły również osoby, które nie zjawiły się w Münster – między innymi część prelegentów. Na szczęście dzięki technologicznemu wsparciu Anny-Leny Schumacher z instytutu z Münster osoby te mogły bez przeszkód wziąć udział w zaprezentowaniu i wysłuchaniu referatów oraz późniejszych dyskusjach.

Pierwsza sesja nosiła tytuł „Historic Towns Atlases – perspectives and approaches” i składała się z trzech referatów związanych z pracami nad atlasami miejskimi. Melanie Bering-Müller i Niklas Alt

na przykładzie opracowanego w ramach serii Hessischer Städtatlas zeszytu dotyczącego Fuldy wskazali na problemy związane z pracą nad mapą bazową tego miasta oraz nad udostępnieniem zebranych w czasie prac danych. Sarah Gearty i Rachel Murphy przedstawiły zasób słownictwa kontrolowanego (czyli zorganizowanego zbioru słów i wyrażen używanych do indeksowania treści i jej wyszukiwania), wykorzystywanego przy tworzeniu kolejnych atlasów miast w serii Irish Historic Towns Atlas i umożliwiającego połączenie informacji ze źródeł pisanych i kartograficznych z punktem na mapie wynikowej. Z kolei Agnieszka Pilarska i Radosław Golba przedstawili problemy, na jakie napotkali przy opracowywaniu katastru Torunia do ponownego wydania atlasu tego miasta. Po przerwie kawowej odbyła się dyskusja dotycząca ontologii dziedzinowych: ich wykorzystywania, możliwości i ograniczeń ich użytkowania. W dyskusji wzięli udział: Wiesława Duży (jako moderator), Øyvind Eide, Paweł Garbacz, Francis Harvey, Humphrey Southall, Bogumił Szady, Francesco Beretta i Georg Vogeler. Podczas dyskusji padało wiele ważnych pytań, np. czym w ogóle jest i powinna być ontologia przestrzeni, w ramach zaś konkluzji można chyba stwierdzić, że możliwości związanych z funkcjonowaniem i pracami nad ontologiami dziedzinowym jest tyle, ile osób pracujących nad poszczególnymi zagadnieniami.

Drugi dzień rozpoczął się od wykładu Eero Hyvönena pt. „How to create a national cross-domain ontology and linked data infrastructure and use it on the Semantic Web”. Fiński badacz przedstawił w nim doświadczenia związane z opracowywaniem ontologii dziedzinowej i wykorzystania jej przy użyciu Semantic Web i Linked Open Data w całej Finlandii (National FinnONTO Ontology Initiative and KOKO Ontology). Po przerwie kawowej rozpoczęła się sesja przedpołudniowa „Domain ontologies and beyond”.

Pierwszym referatem tej części konferencji było wystąpienie Pauli Aucott (przygotowane wraz z Humpreym Southallem). Na przykładzie doświadczeń projektu „Vision of Britain” autorka omówiła wykorzystanie ontologii dziedzinowej i kontrolowanego słownictwa, aby stworzyć zorganizowaną strukturę danych topograficznych i administracyjnych. W kolejnym wystąpieniu Katarzyna Słomska-Przech pokazała możliwość wykorzystania do badań kartograficzno-historycznych wypracowanej w ramach projektu ontologii w celu rekonstrukcji niezachowanej legendy jednego z planów Warszawy autorstwa Williama H. Lindleya. Po lunchu uczestnicy spotkali się ponownie, aby wysłuchać trzech prelekcji związanych z szeroko pojętą przestrzenią miejską w różnych epokach. Keith Lilley wskazał na możliwości badań nad rozpoznaną już, jak mogłoby się wydawać, tematyką rozplanowania miast brytyjskich z XIII w. z wykorzystaniem narzędzi systemów informacji geograficznej. Sebastian Schröder zastanawiał się nad tym, czy założenie w niektórych westfalskich miejscowościach o wiejskim charakterze tzw. miast akcyzowych (*Akzisestädte*) na początku XVIII w. wpłynęło na zmiany w organizacji przestrzeni. Z kolei Tabitha Redepenning na przykładzie dzisiejszego placu Solidarności i Teatru Polskiego w Szczecinie przedstawiła temat kategorii autentyczności historycznej i trwałości funkcji pomimo przebudów przestrzeni centrum miasta i związanego z taką trwałością potencjału turystycznego omówionych miejsc. Ostatnim elementem drugiego dnia obrad była prezentacja spisu zawartości książki, która ma być jednym z rezultatów projektu. Obecni na sali autorzy poszczególnych rozdziałów wskazali, czego dotyczyć będą przygotowane przez

nich teksty. Dyskutowano także nad ostatecznym kształtem tej publikacji.

Trzeci dzień konferencji miał charakter przede wszystkim networkingowy. Ponieważ cały projekt nastawiony był na współpracę z instytucjami spoza Polski i prowadzenie prac przy współudziale partnerów projektu, uczestnikom konferencji dano szansę na przedstawienie własnych zainteresowań badawczych. Służyło to wymianie kontaktów z osobami, których obszar badań jest zbliżony lub wydaje się atrakcyjny dla pozostałych. Na koniec miało miejsce krótkie podsumowanie zarówno samej konferencji, jak i całego projektu oraz dyskusja nad planami na przyszłość.

Dzięki rozpoczętej na początku 2020 r. współpracy z wiodącymi europejskimi ośrodkami badań możliwe było zorganizowanie spotkania, w którym wzięli udział czołowi badacze z takich dziedzin jak historia, kartografia historyczna, urbanistyka czy cyfrowa humanistyka. Konferencji towarzyszyły również spotkania towarzyskie z udziałem uczestników, które pozwalały w nieco mniej formalnym charakterze kontynuować dyskusje z sali obrad lub wręcz zaczynać nowe. Na sam koniec uczestnicy mieli okazję zwiedzić centrum Münster – w czasie krótkiego oprowadzania Daniel Stracke zaprezentował najważniejsze fakty przede wszystkim ze średniowiecznej historii westfalskiego miasta. Pomimo znanych wszystkim niesprzyjających okoliczności, jakie panowały na świecie przez ostatnie dwa lata, fakt zorganizowania konferencji i bliskiego ukończenia projektu należy uznać za duży sukces. ■

Aleksander Łupienko
(Warszawa)
Michał Słomski
(Warszawa)